

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішення Правління ПАТ «НАСК «ОРАНТА»

«18» жовтня 2016 року № 83

Голова Правління

_____ Грищенко В.М.

**ДОДАТОК 7 ДО ПРАВИЛ
ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ
ВІД ВОГНЕВИХ РИЗИКІВ ТА РИЗИКІВ СТИХІЙНИХ ЯВИЩ
№119 (нова редакція)**

**ДОДАТКОВІ УМОВИ
ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР
ВІД ВОГНЕВИХ РИЗИКІВ ТА РИЗИКІВ СТИХІЙНИХ ЯВИЩ**

КИЇВ 2016

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- Ці Додаткові умови добровільного страхування сільськогосподарських культур від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (далі – Додаткові умови) – розроблені відповідно до вимог Цивільного кодексу України, Закону України «Про страхування» та інших законодавчих актів України і є Додатком 7 до Правил добровільного страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ № 119 (нова редакція) (далі – Правила).
- ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ОРАНТА» (далі - Страховик) відповідно до цих Додаткових умов укладає договори добровільного страхування сільськогосподарських культур від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (далі - договори страхування) з юридичними та дієздатними фізичними особами (далі - Страхувальник).
- Страхувальником може бути особа, яка є власником майна на правах приватної чи інших форм власності або розпоряджається, користується майном на правах повного господарського відання, оперативного управління або на інших підставах і має майновий інтерес відносно майна, що не суперечить законодавству України.
- Договір страхування – письмова угода між Страховиком і Страхувальником, за якою Страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити страхове відшкодування Страхувальнику або іншій особі, визначеній у договорі страхування Страхувальником, на користь якої укладено договір страхування, на умовах, визначених у договорі страхування, а Страхувальник зобов'язується вносити страхові платежі у визначені строки та дотримуватись інших умов договору страхування.
 - Факт укладення договору страхування може посвідчуватися страховим свідоцтвом (полісом, сертифікатом), що є формою договору страхування.

- Умови страхування визначаються при укладанні договору страхування і можуть бути змінені (виключені або доповнені) за згодою сторін до настання страхового випадку за умови, що такі зміни не суперечать законодавству України.
 - Договір страхування може містити інші положення, що не передбачені цими Додатковими умовами, якщо такі положення відповідають цим Додатковим умовам і не суперечать законодавству України.
- У цих Додаткових умовах терміни та визначення вживаються у таких значеннях:
- Балансова вартість — вартість основних та оборотних коштів підприємства на певний час. Розраховується, як початкова вартість придбаного капіталу (об'єкта), за якою він обліковується у балансі за мінусом нагромадженої суми зносу.
 - Біологічна врожайність – очікуваний кількісний показник врожайності сільськогосподарської культури, визначений перед початком збирання урожаю.
 - Вартість урожаю - визначається на підставі середньої врожайності з 1 га у районі або регіоні, або за даними обліку у господарстві Страхувальника за останні 5 років шляхом множення середньої врожайності на ціну метричної одиниці майбутнього урожаю культури (виду продукції) та на площу, прийняту на страхування культур відкритого або закритого ґрунту.
 - Вегетація - стан активної життєдіяльності рослини, її ріст і живлення. Вегетаційний період (у сільськогосподарській практиці) - це період від проростання рослин до збирання урожаю.
 - Вигодонабувач – юридична або дієздатна фізична особа, яка може зазнати збитків унаслідок настання страхового випадку, та призначається Страхувальником для отримання страхових відшкодувань за договором страхування.
 - Індекс погоди – розрахований за багаторічними даними індекс метеорологічних показників (гідрометеорологічний коефіцієнт, рівень опадів, температурний стрес, сила вітру, товщина снігового покриву, вологість тощо), падіння або зростання якого може спричинити неотримання або недоотримання урожаю сільськогосподарських культур.
 - Індекс врожайності - зниження рівня середньої врожайності окремої сільськогосподарської культури відносно рівня середньої врожайності в адміністративно-територіальному районі, де вирощується така сільськогосподарська культура.
 - Планові агротехнічні витрати - заробітна плата з урахуванням податків та зборів передбачених законодавством України, витрати на обробіток ґрунту, вартість посадкового матеріалу, вартість добрив, витрати на оренду техніки (вартість орендованої техніки), вартість засобів захисту

рослин, вартість паливно-мастильних матеріалів, амортизаційні відрахування, орендна плата за землю, інші прямі та загальновиробничі витрати.

- Площа, прийнята на страхування – площа сільськогосподарських угідь, що зазначається у заяві на страхування та у договорі страхування.
- Повна загибель (знищення) посівів, посадок, майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень плодоносного віку у відкритому або закритому ґрунті - визначається відповідно до агрономічних норм.
- Повна загибель (знищення) багаторічних насаджень має місце, якщо:
 - у дерев чи кущів відмирають підземні і наземні частини;
 - крона або коренева система ушкоджуються настільки сильно, що ці насадження підлягають викорчуванню;
 - ушкоджена надземна частина кореневласних і щеплених виноградних кущів при збереженні їх кореневої системи, що має бути зрізана на зворотний ріст.
- Ринкова вартість - вартість, за яку можливе відчуження об'єкта оцінки на ринку подібного майна на дату оцінки за угодою, укладеною між покупцем і продавцем, після відповідного маркетингу за умови, що кожна зі сторін діяла зі знанням справи, розсудливо і без примусу.
- Сільськогосподарські угіддя - частини землі, що використовуються для сільськогосподарського виробництва. Угіддя розрізняються за природними особливостями і призначенням. До основних категорій відносяться:
 - рілля – землі, що систематично оброблюються і використовуються для посівів різноманітних сільськогосподарських культур;
 - багаторічні насадження – сади та виноградники;
 - перелоги – необроблювані тривалий час землі;
 - сіножаті і пасовища – луки, що використовуються для сіножаті і випасу сільськогосподарських тварин.
- Сад — організована територія дерев і кущів. Садам вважається частина земельної ділянки, зайнята плодовими насадженнями.
- Страхова сума – визначена договором страхування грошова сума, в межах якої Страховик відповідно до умов договору страхування зобов'язаний провести виплату страхового відшкодування при настанні страхового випадку. Страхова сума, що зменшена на суму попередніх страхових відшкодувань, є граничною сумою виплати.
- Страхове відшкодування – сума, яка виплачується Страховиком за

умовами договору страхування у разі настання страхового випадку.

- Страховий випадок – подія, передбачена договором страхування, яка відбулася і з настанням якої виникає обов'язок Страховика здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику та/або Вигодонабувачу.
- Страховий платіж (страхова премія) – плата за страхування, яку Страхувальник зобов'язаний сплатити Страховику згідно з умовами договору страхування.
- Страховий ризик – певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання.
- Урожай – валовий (загальний) збір рослинницької продукції, отриманої в результаті вирощування певної сільськогосподарської культури зі всієї площі її посіву, посадки в господарстві, регіоні або в країні.
- Франшиза – частина збитків, що не відшкодовується Страховиком згідно з договором страхування.
- Члени родини Страхувальника (далі – члени родини Страхувальника) – дружина або чоловік Страхувальника, діти (в тому числі усиновлені), батьки, баба або дід, брати (сестри), онуки як Страхувальника, так і його дружини або чоловіка та інші утриманці Страхувальника, а також особи, що спільно проживають зі Страхувальником і мають спільне господарство.
- Працівники Страхувальника - штатні працівники Страхувальника (робітники, службовці), які уклали трудові договори зі Страхувальником.

ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

- Предметом договору страхування є майнові інтереси, що не суперечать закону, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном, зазначеним у цих Додаткових умовах та договорі страхування (далі – застраховане майно).
- На підставі цих Додаткових умов на страхування приймаються:
- Посіви, посадки сільськогосподарських культур у відкритому або закритому ґрунті, а саме:
 - зернові культури (озимі і ярові);
 - зернобобові культури;
 - технічні культури;
 - овоче-баштанні культури;
 - ягідні насадження;
 - кормові культури.
- Багаторічні насадження у відкритому або закритому ґрунті, а саме:
 - плодово-ягідні дерева і кущі, що зростають у садах;

- технічні, лісозахисні та інші багаторічні деревинно-чагарникові насадження;
 - виноградники;
 - розплідники та розсадники;
 - квіткові культури (включаючи насіння, цибулини, бульби).
- Майбутній (очікуваний) урожай сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку.
 - На страхування не приймаються, якщо інше не передбачено договором страхування:
 - посіви сільськогосподарських культур, що висіваються на зелене добриво;
 - природні та культурні пасовища;
 - майбутній (очікуваний) урожай природних сінокосів і пасовищ, сіяних підпокровних та безпокровних багаторічних трав;
 - посіви сільськогосподарських культур, які висівались Страхувальником три останні роки поспіль, але жодного року від них не отримано урожаю через повну загибель (знищення);
 - багаторічні насадження плодоносного віку, якщо господарство не одержувало урожаю із цих насаджень протягом трьох років, що передували укладанню договору страхування;
 - багаторічні насадження, що зростають у садах, знос або зрідження яких становить 70 (сімдесят) і більше відсотків від їх первинної вартості або нормативу посадки; такі, що підлягають списанню з балансу у зв'язку з плановою реконструкцією, викорчовуванням, природним відмиранням, враженням хворобами та шкідниками;
 - посіви/посадки сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень, що знаходяться в зоні, якій загрожують обвали, зсуви, повені та інші стихійні явища, – з моменту оголошення у встановленому порядку про таку загрозу відповідними органами нагляду, у віданні яких знаходяться такі дії.

• **СТРАХОВІ РИЗИКИ. СТРАХОВІ ВИПАДКИ**

- За цими Додатковими умовами підлягають страхуванню такі ризики:
 - **«Вогонь»**- пошкодження, загибель (знищення) застрахованого майна внаслідок нижченаведених подій:

- **«Пожежа»** - подія, що сталася внаслідок вогню, що виник поза місцем, спеціально призначеним для його розведення і підтримки, або поширився за його межі і здатний поширюватися самостійно, у т.ч. задимлення, що супроводжує пожежу (включаючи виділення сажі і корозійного газу).
- **«Удар блискавки»** - безпосередній перехід розряду блискавки на застраховане майно.
 - Удар блискавки - миттєва передача грозового (атмосферного) розряду застрахованому майну таким чином, що місце удару блискавки є добре помітним на поверхні застрахованого майна зі слідами теплового та/або механічного впливу.
- **«Вибух»** - швидкоплинний фізичний чи хімічний процес, унаслідок якого за короткий проміжок часу вивільняється велика кількість енергії і внаслідок чого виникає ударна хвиля (імпульс тиску), здатна розповсюджуватись та спричиняти руйнування.
- **«Падіння літальних апаратів»** - падіння на застраховане майно пілотованих та не пілотованих літальних апаратів, їх частин чи вантажу, що на них перевозився.
 - За цією подією Страховик відшкодовує збитки, що безпосередньо нанесені застрахованому майну внаслідок пожежі, вибуху, тиску повітря при падінні чи зіткненні літального апарату його частин чи вантажу, що ним перевозився.
- За ризиком **«Вогонь»** відшкодуванню підлягають збитки, завдані застрахованому майну внаслідок необхідних та доцільних заходів з гасіння пожежі.
- Договором страхування може бути передбачено страхування як за ризиком **«Вогонь»** у цілому, так і за окремими чи за окремою групою ризиків, що входять до ризику **«Вогонь»**.
- **«Стихійні явища»** - пошкодження, загибель (знищення) застрахованого майна внаслідок нижченаведених подій:
 - **«Заморозок» (приморозок)** – короткочасне зниження температури повітря або поверхні ґрунту нижче 0°C вночі чи вранці за переважно плюсових значень температури протягом доби у вегетаційний період.
 - **«Сильний мороз»** – зниження температури повітря нижче мінус

10°C на Південному узбережжі Криму, нижче мінус 30°C у південній частині України, нижче мінус 35°C на решті території України.

- **«Сильна хуртовина» (снігова буря, буревій, завірюха)** – перенесення снігу над поверхнею землі сильним вітром із швидкістю більше 15 м/сек тривалістю більше 12 годин.
- **«Сильний снігопад»** – інтенсивне випадання снігу у кількості більше 20 мм за період менше 12 годин.
- **«Землетрус»** – пружні коливання в земній корі чи верхній частині мантії, що викликають коливання земної поверхні, деформацію в земній корі та деформацію чи руйнування інженерних споруд.
- **«Гірські обвали і схід лавин»** – швидкий рух вниз зі схилу каменів, землі чи снігу в результаті дії сил земного тяжіння, що викликає пошкодження чи загибель (знищення) застрахованого майна у прояві механічного пошкодження надземної частини рослин, що робить неможливим подальше виконання технологічних операцій щодо вирощування сільськогосподарських культур та угідь.
- **«Буря»** – сильний вітер із швидкістю не менш як 15,3 м/с, що може супроводжуватися випаданням опадів, який можуть призвести до повної загибелі, часткового пошкодження застрахованого майна.
- **«Смерч»** – сильний вихор, який опускається з основи купчасто-дощової хмари у вигляді темної вирви чи хобота і має майже вертикальну вісь, невеликий поперечний перетин і дуже низький тиск у центральній його частині.
- **«Шквал»** – різке короточасне збільшення швидкості вітру до 20-30 м/сек, що супроводжується зміною його напрямку.
- **«Ураган»** – вітер руйнівної сили і значної тривалості, швидкість якого перевищує 30 м/сек.
- **«Шторм»** – викликаний погодними умовами рух повітряних мас із силою вітру 8 балів за шкалою Бофорта, що супроводжується випаданням опадів і приливною хвилею або без них.
- **«Цунамі»** – це довгі хвилі, що були створені потужним впливом на всю товщу води в океані або іншій водоймі.
- **«Злива»** – інтенсивний короточасний дощ, під час якого випало опадів більше 30 мм за період часу 1 години, що спричиняє механічні пошкодження рослин – ламання стебел, вибивання квітів чи насіння із суцвіття, плоду, замулювання, оголення кореневої системи.
- **«Довготривалий дощ»** – дощ кількістю опадів понад 100 мм, який

іде безперервно або майже безперервно протягом декількох діб і може викликати паводки, затоплення, підтоплення.

- **«Сильний дощ»** – дощ з кількістю опадів більше 50 мм на рівнинній території та 30 мм в гірських районах тривалістю менше 12 годин.
- **«Сильна злива»** – випадання інтенсивного короткочасного дощу кількістю більше 30 мм за період часу менше 1 години.
- **«Град»** – опади, що випадають у теплий період року у вигляді часточок льоду, які спричиняють механічні пошкодження рослин.
- **«Крупний град»** – частинки щільного льоду діаметром від 20 мм і вище, що випадають із купчасто-дощових хмар у теплий період року.
- **«Затоплення»** – утворення вільної поверхні води на території в результаті підвищення рівня водотоку, водойми або підземних вод.
- **«Повінь»** – фаза водного режиму річки, яка щорічно повторюється в певних кліматичних умовах в один і той же сезон, що характеризується найбільшою водністю і тривалим стоянням високих рівнів води.
- **«Паводок»** – фаза водного режиму річки, що може багаторазово повторюватися в різні сезони року, характеризується збільшенням витрат і рівнів води в наслідок дощів чи сніготанення під час відлиг.
- **«Катастрофічний паводок»** – винятковий за величиною та рідкісний за повторюваністю паводок, що може спричинити жертви і руйнування.
- **«Сильна спека»** – підвищення температури повітря до плюс 40°C у південних та східних регіонах України та до плюс 35°C на решті території.
- **«Посуха» (засуха)** – тривалий період відсутності ефективних опадів у сукупності з високою температурою та низькою вологістю повітря, що призводить до виснаження запасів вологи у ґрунті, пригнічення та загибель рослин. Посуха обумовлюється тривалим, більше 30 днів, дефіцитом опадів при середньодобовій температурі + 25°C.
- **«Суховій»** – зниження продуктивності посівів внаслідок зневоднювання рослин і порушення фізіологічних процесів, що спричиняє комплекс факторів (вітер із швидкістю більше 5 м/с і вище, дефіциту вологості повітря 15 мілібарів і більше).
- **«Пилові бурі»** – сильні вітри, що переносять велику кількість пилу, руйнують поверхневий шар ґрунту, не закріплений рослинністю. Сильна пилова (піщана) буря зі швидкістю вітру 15 м/с і більше протягом 12 годин і більше. Пилові бурі наносять

пошкодження посівам – оголюють кореневу систему рослин. Заносять посіви шаром ґрунту або піску, виносять з полів продуктивний шар ґрунту.

- **«Виверження вулкана»** - будь-яка форма прояву вулканічної діяльності, а саме – напливу лави, вулканічного землетрусу, викиду хмари розпеченого попелу, осаду у вигляді попелу, пемзи, залив хвилею.
- **«Ожеледь»** – шар щільного льоду, який утворюється на земній поверхні та на предметах під час намерзання переохолоджених крапель дощу або туману діаметром 35 мм і більше на ожеледному станку на висоті 2 м над поверхнею землі.
- **«Вимерзання»** – загибель зимуючих культур внаслідок зниження температури повітря або ґрунту нижче критичної для рослин межі протягом 1 доби і більше. Вимерзання спричиняє пошкодження вузлів кушення, кореневої системи озимих зернових, кореневої шийки багаторічних трав, технічних культур, засихання та загибель **плодових бруньок та гілок дерев і кущів**.
- **«Тиск снігового шару»** - вплив ваги снігу, накопиченого на застрахованому майні, з природних причин (суто внаслідок випадання снігу у вигляді опадів).
- **«Випрівання»**– загибель рослин озимих культур та багаторічних трав внаслідок тривалого перебування рослин під високим сніговим покривом (більше 30 см), коли температура ґрунту на глибині залягання вузла кушіння близька 0⁰C протягом 80-100 днів (не обов'язково поспіль) та при слабкому промерзанні або при талому ґрунті. Відбувається аномальний ріст конусу наростання взимку, враження рослин грибковими захворюваннями і внаслідок цього – загибель ранньою весною.
- **«Вимокання»** – весняна загибель рослин внаслідок недостатчі кисню для дихання, що зумовлюється тривалим перебуванням їх в умовах застою талої води (протягом 10 – 15 днів і більше).
- **«Льодова кірка»** (притерта) – шар льоду, що утворюється внаслідок чергування відлиг та морозів і щільно прилягає до поверхні ґрунту. Загибель зимуючих культур відбувається у випадку тривалого перебування під притертою льодовою кіркою (протягом 30-40 днів і більше) внаслідок порушення газообміну – підвищення концентрації вуглекислого газу, недостатчі кисню (що призводить до задухи рослин). Пошкодження рослин від льодової кірки відбуваються і внаслідок прямої механічної дії – розриву коренів, вузлів кушення.
- **«Зимова посуха»** – загибель рослин при замерзлому ґрунті, з якого

подача води в надземну частину рослини стає практично неможливою. При відсутності на полях снігового покриву і підвищенні температури повітря вдень до 0°C і вище або при інтенсивній сонячній радіації відбувається посилене випаровування вологи листками і висихання їх. Внаслідок обезводнювання листків висихають надземні органи, потім вузли куштиння, і рослини гинуть. Зимова засуха часто супроводжується випиранням та видуванням рослин.

- **«Зневоднення»** на землях, які підлягають примусовому зрошенню або заводненню, – зниження рівня води в системах зрошення внаслідок впливу на ці системи стихійних явищ (землетрусу, зсуву тощо), що унеможлиблює проведення зрошення і призводить до зниження урожаю або повної загибелі рослин (посівів) внаслідок нестачі вологи.
- **«Грунтова кірка»** – сильно ущільнений, зцементований поверхневий шар ґрунту. В одних випадках кірка відстає у вигляді пилинок, в інших – являє собою монолітний міцний шар, який поступово переходить у нижні рихлі шари. Кірка на поверхні ґрунту виникає після злив, частіше липневих з наступним підвищенням денних температур повітря до $15\text{-}25^{\circ}\text{C}$.
- **«Видування (здування)»** – сильним (більше $10\text{-}15$ м/сек.) і тривалим вітром верхніх шарів ґрунту разом з посіяним насінням, а іноді і зі сходами.
- **«Зсув»** – зміщення мас гірських порід вниз по схилу під дією сили земного тяжіння без втрати контакту з нерухомою основою на більш низький гіпсометричний рівень.
- **«Земельний зсув»** – зміщення великих мас ґрунту, що викликає механічне пошкодження надземної частини рослин, що робить неможливим подальше виконання технологічних операцій щодо вирощування сільгоспкультури.
- **«Земельний або земельно-водний сель»** – потік ґрунту або муловий (земельно-водний) потік, що відбувається під час рясних опадів у горах чи передгір'ях, викликає загибель (знищення) рослин внаслідок механічного впливу на надземні органи рослин шляхом їх виривання, вимивання та замулювання.
- **«Обвал»** – відрив снігових (льодяних) брил або мас гірських порід від схилу чи відкосу і їх вільне падіння під дією сил тяжіння.
- **«Провалля»** – форма рельєфу що виникла в наслідок обвалення ґрунтів над карстовими або суфозійними порожнечами.
- **«Карстове поглиблення»** – поглиблення на поверхні землі, яке виникло внаслідок розчинення гірських порід поверхневими чи підземними водами.

- **«Випирання»** – загибель рослин внаслідок розриву кореневої системи, оголення вузлів кущення озимих культур чи кореневої шийки багаторічних трав, технічних культур, в результаті неодноразового відтавання і замерзання верхнього перезволоженого шару ґрунту.
 - **Інші стихійні явища** – стихійні явища, зазначені у договорі страхування, які відповідають предмету страхування за цими Додатковими умовами.
 - Договором страхування може бути передбачено страхування як за окремим стихійним явищем, так і за групою стихійних явищ.
- Договором страхування може бути передбачено страхування як за окремим ризиком, так і за групою ризиків.
 - За згодою сторін умови страхування можуть бути змінені, доповнені, або замінені іншими, загальноприйнятими в міжнародній страховій практиці, якщо це не суперечить законодавству України.
 - Страховим випадком є передбачена п. 3.1 цих Додаткових умов і договором страхування подія (або декілька подій), що відбулася (відбулися) у період дії договору страхування та на території його дії, з настанням якої (яких) виникає обов'язок Страховика здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику або іншій особі, а саме:
 - Щодо предметів договору страхування, зазначених у пп. 2.2.1, 2.2.2. цих Додаткових умов - пошкодження та/або загибель (знищення) застрахованого майна (посівів, посадок сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті) на усій або на частині площі, прийнятій на страхування;
 - Щодо предмету договору страхування, зазначеного у п. 2.2.3 цих Додаткових умов:
 - неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур та/або багаторічних насаджень плодоносного віку;
 - неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень плодоносного віку у разі встановлення взаємозв'язку між відхиленням фактичного Індексу погоди (окремих гідрометеорологічних показників) від нормального Індексу погоди та зменшення врожайності у конкретному регіоні (районі) знаходження застрахованих сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень;
 - неотримання або недоотримання майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень плодоносного віку (Індекс врожайності) внаслідок зниження рівня середньої врожайності окремої сільськогосподарської культури відносно рівня середньої врожайності в адміністративно-територіальному районі, де вирощується така сільськогосподарська

культура.

- Подія (події) з переліку, визначеного п. 3.1 цих Додаткових умов, та яка (які) належним чином зазначені в договорі страхування, вважається (вважаються) страховим випадком, якщо є прямий безпосередній зв'язок між настанням цієї події (подій) і загибеллю (знищенням) та/або пошкодженням, та/або втратою застрахованого майна.

• **ВИКЛЮЧЕННЯ ЗІ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ І ОБМЕЖЕННЯ СТРАХУВАННЯ**

- За цими Додатковими умовами страховими випадками не визнаються події, що відбулися внаслідок:
 - прямого чи непрямого впливу ядерного вибуху, радіації чи радіоактивного забруднення, пов'язаних із будь-яким застосуванням атомної енергії і використанням радіоактивних матеріалів, хімічного забруднення;
 - конфіскації, арешту, вилучення, пошкодження чи знищення застрахованого майна внаслідок розпоряджень уповноважених органів;
 - зсуву (обвалу) або осідання (просідання) ґрунту, якщо це було викликано проведенням підривних робіт, вилученням ґрунту з котлованів, кар'єрів, засипкою порожнин або проведенням земленасипних та будівельних робіт або будь-якої іншої діяльності людини;
 - крадіжки або розкрадання майна під час або після страхового випадку, якщо Страхувальником не було здійснено заходів для забезпечення збереження застрахованого майна, яке залишилося після події, що має ознаки страхової.
- Страховик не відшкодовує:
 - моральної шкоди, шкоди завданої навколишньому природному середовищу;
 - непрямих та інших витрат, які можуть бути викликані настанням страхового випадку (штраф, простій, банківське обслуговування тощо);
 - збитки у разі, якщо Страхувальник на площі, прийнятій на страхування, заорав пошкоджені посіви, провів пересівання або допустив на цій площі випас худоби до огляду Страховиком місця настання страхового випадку;
 - збитки у разі, якщо Страхувальником порушено агротехнічні вимоги щодо вирощування та збирання сільськогосподарських культур.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, страховими випадками не визнаються події, що відбулися внаслідок:
 - будь-якого роду військових дій, маневрів чи інших військових заходів і їх

наслідків, путчів, заколотів, громадянської війни, народних хвилювань, страйків, несанкціонованих зборів, прямих або побічних наслідків актів тероризму;

- Під „Терористичним актом (тероризмом)” розуміється дія, яка включає у себе (але не обмежуючись) застосування сили або насильства та/або загрозу застосування сили або насильства або насильства особою або групою осіб поза залежності від того, діють вони самостійно, представляють або пов'язані з будь якою (будь якими) організацією (організаціями) або урядом (урядами), яке здійснюється у політичних, релігійних, ідеологічних або подібних цілях, включаючи намір вплинути на будь який уряд та/або залякування суспільства або його частини;
- будь-якого пошкодження, зміни, псування або вилучення даних, програмного забезпечення, комп'ютерних програм;
- порушення умов пожежної і охоронної безпеки, техніки безпеки, інших встановлених правил та нормативів.
- Умовами договору страхування можуть бути передбачені інші виключення зі страхових випадків та обмеження страхування, пов'язані з видом та станом, умовами експлуатації і збереження застрахованого майна, що не суперечать законодавству України.

• **ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРІВ СТРАХОВИХ СУМ**

- Розмір страхової суми визначається, якщо інше не передбачено договором страхування:
 - Для посівів/посадок сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті відповідно до пп. 2.2.1, 2.2.2 - у межах вартості планових агротехнічних витрат на посів/висаджування та вирощування.
 - Для багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті відповідно до п. 2.2.2 - у межах балансової вартості насаджень згідно з даними бухгалтерського обліку Страхувальника, але не вище ринкової вартості аналогічних насаджень, що склалась у відповідному районі (регіоні) на момент укладання договору страхування.
 - Для майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку відповідно до п. 2.2.3 - у межах вартості майбутнього (очікуваного) урожаю.
- Вартість майбутнього (очікуваного) урожаю обчислюється окремо для кожної культури (сорту) шляхом множення середньої врожайності з 1 га у районі

(регіоні) або за даними обліку у господарстві Страхувальника за останні 5 років чи іншого обумовленого договором страхування строку на ціну метричної одиниці майбутнього урожаю культури (виду продукції) та на площу, прийняту на страхування (з якої заплановано одержувати урожай).

- Ціна метричної одиниці майбутнього (очікуваного) урожаю застрахованого майна зазначеного у пп. 2.2.1, 2.2.2 може визначатись як закупівельна чи заставна ціна, що склалась у господарстві Страхувальника, районі, регіоні за останній рік, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Договором страхування може бути передбачено ціна метричної одиниці:
 - для кормових культур - як планова або середня фактична собівартість продукції, що склалась у районі або регіоні за останні три роки;
 - для особливо цінних сортів і культур - як ціна майбутнього (очікуваного) урожаю за домовленістю сторін.
 - Договором страхування може бути передбачено страхування майбутнього (очікуваного) урожаю відповідно до п. 2.2.3 – в розмірі вартості урожаю:
- з урахуванням Індексу погоди (окремих метеорологічних показників) у відповідному регіоні (районі);
- з урахуванням Індексу врожайності в адміністративно-територіальному районі, де вирощується застраховане майно (сільськогосподарська культура).
 - Вартість майбутнього (очікуваного) урожаю однорічних і багаторічних сіяних трав, обчислюється для всієї посівної площі за всіма видами та сортами трав, що посіяні на цій посівній площі, якщо інше не передбачено договором страхування.
 - Страхова сума може бути встановлена за окремим страховим ризиком, за групою страхових ризиків, за окремою культурою, за групою культур, за кожним окремим полем посівів, посадок сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, за договором страхування в цілому.
 - За згодою сторін страхова сума може встановлюватися у розмірі певної частки вартості застрахованого майна.
 - Договором страхування можуть бути передбачені обмеження розміру виплати страхового відшкодування (ліміти відповідальності Страховика) за страховими випадками.
 - Страхові суми у договорі страхування встановлюються у національній валюті України - гривні.
 - Договором страхування може бути передбачена франшиза, яка зазначається у договорі страхування.
 - Франшиза може встановлюватися як в абсолютному розмірі, так і у відсотках страхової суми.

- Встановлена за договором страхування безумовна франшиза завжди вираховується із суми збитку за кожним страховим випадком.
- При встановленні за договором страхування умовної франшизи, збитки, які не перевищують встановленої умовної франшизи, не відшкодовуються Страховиком і відшкодовуються у повному обсязі, якщо їх розмір перевищує умовну франшизу.
- Договором страхування може бути передбачена відшкодування Страхувальнику документально підтверджених доцільних витрат, пов'язаних із настанням страхового випадку.

• **СТРАХОВИЙ ТАРИФ, СТРАХОВИЙ ПЛАТІЖ ТА ПОРЯДОК ЙОГО ВНЕСЕННЯ**

- Страховий тариф – це ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування.
- Розмір страхового тарифу визначається при укладанні договору страхування за згодою сторін на підставі базових страхових тарифів, які наведені у Додатку 1 до цих Додаткових умов, з урахуванням ступеня страхового ризику, умов договору страхування та зазначається у договорі страхування.
- Розмір та умови внесення страхового платежу визначаються договором страхування.
- При укладанні договору страхування Страхувальнику, за узгодженням зі Страховиком, може бути надана можливість внесення страхового платежу частинами. Розміри частин страхового платежу і строки їх внесення визначаються договором страхування.
- Першу частину страхового платежу Страхувальник зобов'язаний сплатити не пізніше дати, зазначеної у договорі страхування як дата початку строку дії договору страхування, якщо інше не передбачено договором страхування.
- При внесенні страхового платежу частинами, якщо друга чи наступні частини страхового платежу не надійшли у повному обсязі в строки, зазначені у договорі страхування, дія договору страхування в частині зобов'язань Страховика припиняється після завершення 24 години дня, до якого Страхувальник мав внести наступну частину страхового платежу, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, Страхувальник втрачає право на внесення страхового платежу частинами, якщо до сплати наступної частини страхового платежу Страхувальник заявив про настання страхового випадку. У такому разі Страховик має право вимагати від Страхувальника внести достроково несплачену частину страхового платежу або утримати несплачену частину страхового платежу із суми страхового відшкодування.
- Валюта страхування визначається згідно із законодавством України.

• **СТРОК ТА МІСЦЕ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ**

- Строк дії договору страхування визначається за згодою сторін і зазначається у договорі страхування.
- Договір страхування набирає чинності з моменту внесення першого страхового платежу, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Територія (місце страхування) дії договору страхування зазначається у договорі страхування.

• **ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ**

- Договір страхування укладається, як правило, на підставі письмової заяви Страхувальника за формою, встановленою Страховиком, що є невід'ємною частиною укладеного договору страхування.
- Подання заяви не зобов'язує сторони до укладення договору страхування.
- При укладанні договору страхування Страхувальник зобов'язаний:
 - повідомити Страховику всі відомі обставини, що мають істотне значення для визначення ступеня страхового ризику, якщо ці обставини не відомі та/або не можуть бути відомі Страховику. Істотними визнаються обставини, зазначені у договорі страхування та в заяві на страхування;
 - пред'явити Страховику:
 - документи, що засвідчують особу Страхувальника чи його уповноваженого представника: довіреність або інший документ, що свідчить про наявність та обсяг повноважень представника Страхувальника;
 - документи (розрахунки), які підтверджують вартість урожаю або витрати на посіви/посадки сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень або групи сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень (за кожним видом окремо), що підлягають страхуванню. До розрахунків додаються бухгалтерські документи, що посвідчують реалізаційну ціну, середню врожайність за останні 5 років або інший строк, планові та фактичні витрати, а також витрати наступних періодів на вирощування тієї чи іншої культури на визначеній в договорі страхування площі посіву (площі, прийнятій на страхування), а також довідка (витяг) з плану розвитку господарства (бізнес-плану);
 - карта-схема сівозміни (її копія) або типовий опис площі посіву/висаджування та вирощування сільськогосподарської культури/багаторічних насаджень (групи сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень), багаторічних насаджень плодоносного віку, плодово-ягідних насаджень і виноградників, акти обстеження тощо;
 - технологічна карта вирощування сільськогосподарської культури/ багаторічних насаджень;
 - посіви/посадки сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень для їх

огляду та фотографування, про що складається акт огляду в двох примірниках, підписується сторонами і зберігається у Страховика та Страхувальника. Огляд, як правило, здійснюється:

- при страхуванні багаторічних насаджень - до входження їх у зиму (припинення вегетації);
- при страхуванні багаторічних насаджень навесні – після відновлення вегетації;
- при страхуванні ярих сільськогосподарських культур - після появи сходів навесні;
- при страхуванні озимих сіяних культур - після появи сходів восени (кущіння), або при укладенні договору страхування навесні - після відновлення вегетації;
- під час страхування висаджених сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень – після їх приживання.
- документи, визначені Страховиком, що містять інформацію про характер виробничої діяльності Страхувальника;
- інші документи, необхідні для оцінки ступеня ризику, ідентифікації та вартості предмета страхування на вимогу Страховика.
- Якщо після укладення договору страхування буде встановлено, що Страхувальник навмисно надав Страховику неправдиві відомості про обставини, зазначені у п. 8.3. цих Додаткових умов, та/або свідомо приховав від Страховика обставини, що мають істотне значення для визначення ступеня страхового ризику, Страховик має право відмовити Страхувальнику у виплаті страхового відшкодування.
- У разі втрати договору страхування в період його дії Страховик видає Страхувальникові за його письмовою заявою дублікат.
- Усі зміни та доповнення до умов договору страхування вносяться за згодою Страхувальника і Страховика шляхом укладання додаткової угоди до договору страхування.

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

- **Страхувальник має право:**
 - На отримання страхового відшкодування при настанні страхового випадку в порядку, передбаченому договором страхування та цими Додатковими умовами.
 - На одержання дублікату договору страхування у разі його втрати.
 - Ініціювати внесення змін та доповнень до договору страхування.
- **Страхувальник зобов'язаний:**

- Вносити страхові платежі у розмірах і у строки, визначені договором страхування.
 - При укладанні договору страхування надати Страховику інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику.
 - Уживати заходи для усунення обставин, що підвищують ступінь ризику.
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, впродовж 3 (три) робочих днів повідомити Страховика про будь-яку зміну страхового ризику (відомостей, зазначених у заяві на страхування та/або договорі страхування). У разі збільшення ступеня ризику на вимогу Страховика укласти додаткову угоду до договору страхування і внести додатковий страховий платіж.
 - При укладанні договору страхування повідомити Страховика про інші чинні договори страхування щодо цього предмета договору страхування.
 - Утримувати посіви, посадки сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень відповідно до протипожежних правил, дотримуватись зональних агротехнічних правил щодо посіву, висаджування, догляду, збирання їх урожаю та виконувати вимоги відповідних органів нагляду.
 - Повідомити Страховика про настання страхового випадку в строк, передбачений умовами договору страхування.
 - Уживати всіх необхідних заходів щодо запобігання та зменшення збитків, завданих унаслідок настання страхового випадку.
 - У разі отримання Страхувальником та/або Вигодонабувачем відшкодування збитку в будь-якій формі від третіх осіб, винних у настанні страхового випадку, протягом 3 (три) робочих днів (з дня отримання) письмово сповістити про це Страховика, а якщо виплата страхового відшкодування вже була здійснена Страховиком - упродовж 30 (тридцять) робочих днів повернути Страховику суму отриманого страхового відшкодування або відповідну його частину.
 - Повернути Страховику отримане страхове відшкодування або його частку, якщо буде встановлена обставини, яка повністю або частково позбавляє Страхувальника права на отримання страхового відшкодування.
- **Страховик має право:**
 - Перевіряти достовірність інформації та документів, наданих Страхувальником, а також виконання (дотримання) умов договору страхування.
 - Здійснювати огляд застрахованого майна Страхувальника (в т.ч. робити фото- та відеозйомку) при укладанні договору страхування, в період його дії та після настання страхового випадку.

- З'ясувати причини, обставини та наслідки настання страхового випадку, перевіряти всі надані Страхувальником документи, направляти запити в компетентні органи з питань, пов'язаних із розслідуванням причин настання страхового випадку і визначенням розміру збитку; самостійно проводити розслідування для з'ясування причин та обставин страхового випадку.
 - Ініціювати внесення змін до договору страхування і вимагати від Страхувальника внесення додаткового страхового платежу при підвищенні ступеня ризику.
 - Отримати від Страхувальника та/або Вигодонабувача всі документи, необхідні для реалізації права вимоги до особи, відповідальної за заподіяний збиток.
 - Брати участь у заходах щодо збереження і рятування застрахованого майна, а також спрямованих на зменшення збитків. Зазначені дії Страховика не є підставою для визнання Страховиком страхового випадку.
 - Відмовити у виплаті страхового відшкодування або зменшити його розмір у випадках та в порядку, передбачених цими Додатковими умовами та договором страхування.
 - Вимагати повернення виплаченого страхового відшкодування або його частки від Страхувальника (або Вигодонабувача), якщо буде встановлена обставина, яка повністю або частково позбавляє Страхувальника (Вигодонабувача) права на отримання страхового відшкодування.
- **Страховик зобов'язаний:**
 - Ознайомити Страхувальника з умовами договору страхування і цими Додатковими умовами.
 - Упродовж 2 (два) робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення страхового відшкодування.
 - При настанні страхового випадку здійснити виплату страхового відшкодування у передбачений договором страхування строк. Страховик несе майнову відповідальність за несвоєчасне здійснення страхового відшкодування шляхом сплати пені, розмір якої визначається умовами договору страхування.
 - Відшкодувати витрати Страхувальника щодо запобігання або зменшення збитків, якщо це передбачено умовами договору страхування.
 - Не розголошувати відомостей про Страхувальника та його майнове становище, крім випадків, передбачених законом.
 - Договором страхування можуть бути передбачені інші права та обов'язки Страховика і Страхувальника.

- **ДІЇ СТРАХУВАЛЬНИКА У РАЗІ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ**
- При настанні події, що має ознаки страхового випадку, Страхувальник зобов'язаний:
 - Безпосередньо з місця події, але не пізніше 24 годин з моменту настання події, або як тільки стане відомо про настання події, що має ознаки страхового випадку, повідомити Страховика та/або цілодобову сервісну службу Страховика. Якщо Страхувальник, його представник не могли зробити цього з об'єктивних причин, вони повинні повідомити Страховика та/або цілодобову сервісну службу Страховика одразу, як тільки це стане можливим.
 - Ужити всіх необхідних заходів для запобігання збільшенню розміру збитків та усунення причин, що сприяють виникненню додаткового збитку.
 - Повідомити представників компетентних органів (карантинної служби, станції захисту рослин, МВС, МНС, відомчі аварійні служби, пожежної охорони або інші) залежно від характеру події за місцем її настання або як тільки стане відомо про її настання та забезпечити наявність документів, що підтверджують настання страхового випадку.
 - Без письмової згоди Страховика не робити заяв і не брати на себе зобов'язань щодо добровільного відшкодування збитку, не визнавати повністю чи частково своєї відповідальності і не підписувати будь-яких документів, що встановлюють розміри збитку за вимогами, висунутими до нього у зв'язку зі страховим випадком, окрім випадків, передбачених законодавством України.
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, подати письмову заяву про страховий випадок/заяву про страхову виплату (за встановленою Страховиком формою) не пізніше 2 (два) робочих днів від моменту його настання/моменту, коли Страхувальник дізнався про настання страхового випадку. Якщо з поважних причин Страхувальник, його представник не змогли подати Страховику заяви про страховий випадок у встановлений договором страхування строк, вони зобов'язані підтвердити це документально.
 - Надати Страховику можливість провести огляд місця настання страхового випадку, пошкоджених та/або загиблих (знищених) посівів, посадок, урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень. Зберігати незмінними пошкоджене (знищене) застраховане майно та місце події до їх огляду представником Страховика, за винятком випадків, коли зміна стану місця настання події, пошкодженого (знищеного) майна здійснюється на вимогу державних або інших органів, в компетенції яких знаходяться такі події, а також із міркувань безпеки та зменшення розмірів збитків, за письмовою згодою Страховика або через 10 (десять) календарних днів, якщо інший строк не передбачений договором страхування, з дня повідомлення Страховика про настання страхового випадку.

- **ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАСТАННЯ**

СТРАХОВОГО ВИПАДКУ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ

- Для врегулювання страхового випадку Страхувальник, його представник зобов'язані, якщо інше не передбачено договором страхування, крім заяви, передбаченої п. 10.1.5. цих Додаткових умов, надати Страховику достовірну інформацію і документи, необхідні для підтвердження факту, причин та обставин настання страхового випадку і визначення розміру страхового відшкодування, а саме:
 - договір страхування;
 - довідку компетентних органів України (відповідно до характеру події) про факт та обставини страхового випадку (довідка карантинної служби, станції захисту рослин, МНС, пожежної, гідрометеорологічної, відомчих аварійних або інших служб; витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР), або довідка про відмову у внесенні заявленої події до ЄРДР; у разі кримінального провадження - документи відповідного підрозділу МВС України щодо стану кримінального провадження; вирок або інше рішення суду тощо).
 - При страхуванні сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, зазначених у пп. 2.2.1, 2.2.2 цих Додаткових умов:
- первинні бухгалтерські документи Страхувальника-юридичної особи або довідку довільної форми від Страхувальника-фізичної особи з доданням копій первинної документації щодо понесених фактичних витрат у межах агротехнічних норм у даному регіоні на посів (висаджування) та вирощування культури;
- документи (агротехнічні нормативи, розцінки на витратні матеріали в регіоні тощо), що підтверджують розмір збитку, що підлягає відшкодуванню.
 - При страхуванні багаторічних насаджень, зазначених у п. 2.2.2 цих Додаткових умов документи, що підтверджують балансову вартість загиблих насаджень.
 - При страхуванні майбутнього урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, зазначеного у п. 2.2.3 цих Додаткових умов:
- первинні бухгалтерські документи Страхувальника-юридичної особи, довідку довільної форми від Страхувальника-фізичної особи з доданням копій первинної документації стосовно проведення посіву, пересіву культур та їх збирання, копії статистичних звітів, дані бухгалтерського обліку про оприбуткування урожаю сільськогосподарських культур або багаторічних насаджень, а також на вимогу Страховика – інформацію щодо діючих у даному регіоні агротехнічних норм на посів (висаджування) та вирощування сільськогосподарської культури або багаторічних насаджень;
- довідки Державного комітету статистики про середню врожайність застрахованого майна в господарстві та/або районі (регіоні) за попередні п'ять років або іншого строку, визначеного договором страхування;

- довідка Гідрометеоцентру щодо відхилення фактичного Індексу погоди від нормального індексу погоди (окремих метеорологічних показників) із зазначенням відхилення таких показників (відповідно до п. 5.2 цих Додаткових умов).
 - документи, що підтверджують право власності (володіння) пошкодженим та/або загиблим (знищеним) застрахованим майном, законність прав на отримання страхового відшкодування, документи про правонаступництво для спадкоємців;
 - документ, що засвідчує особу - одержувача страхового відшкодування.
- Для прийняття обґрунтованого рішення, з'ясування обставин страхового випадку та встановлення розміру матеріального збитку Страховик має право письмово вимагати подання інших документів, що підтверджують факт і обставини настання страхового випадку (агротехнічні нормативи, розцінки на витратні матеріали в регіоні тощо).
- Усі документи, перелічені у цьому розділі, повинні бути достовірними, оформленими згідно з вимогами законодавства України, засвідчені належним чином. Страховик робить копії наданих Страхувальником документів і долучає їх до справи з урегулювання страхового випадку, а оригінали повертає особі, що надала документи.

- **ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ЗБИТКІВ ТА ПОРЯДОК І УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ**

- Відповідно до цих Додаткових умов відшкодуванню підлягають збитки, заподіяні Страхувальнику внаслідок настання страхового випадку.
- Страхове відшкодування виплачується після надання Страхувальником Страховику всіх необхідних документів за страховим випадком, огляду пошкодженого, загиблого, знищеного застрахованого майна Страховиком (його представником) та складання акта огляду щодо пошкодження, загибелі, знищення застрахованого майна, визначення обставин, причин, розміру і характеру заподіяного збитку.
- Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні посівів, посадок сільськогосподарських культур у відкритому або закритому ґрунті (зазначених у п. 2.2.1 і прийнятих на страхування відповідно до п. 5.1.1 цих Додаткових умов) розмір збитку внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування, визначається:
 - У разі повної загибелі, знищенні - в розмірі фактично понесених Страхувальником агротехнічних витрат у розрізі статей на посів (посадку) та вирощування на площі загиблих посівів (посадок), але не більше суми, визначеної шляхом множення планових витрат на посів (посадку) та вирощування на 1 га (зазначених у договорі страхування) , на відповідну площу загиблих посівів (посадок).

- Під повною загибеллю розуміється загибель 70% і більше рослин від первісної щільності рослин на всій або частині площі посівів (посадок).
- Первісна щільність рослин на 1 квадратний метр площі посівів (посадок) зазначається в акті огляду сходів (стану) посівів (посадок).
- У разі пошкодження - в розмірі відповідної частки фактично понесених Страхувальником витрат на посів (посадку) та вирощування, але не більше відповідної частки суми, визначеної шляхом множення планових витрат на посів (посадку) та вирощування на 1 га (зазначених у договорі страхування), на відповідну площу загиблих посівів (посадок).
- Порядок визначення розміру такої відповідної частки в залежності від ступеня пошкодження посівів (посадок), виду та сорту сільськогосподарських культур зазначається у договорі страхування.
- Під пошкодженням, розуміється загибель від 30 до 70% рослин від первісної щільності рослин на всій або частині площі посівів (посадок).
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні багаторічних насаджень у відкритому або закритому ґрунті (зазначених у п. 2.2.2 і прийнятих на страхування відповідно до п. 5.1.2 цих Додаткових умов) розмір збитку внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування, визначається:
- в разі повної загибелі, знищенні на всій або на частині площі насаджень - в розмірі балансової вартості загиблих, знищених насаджень на відповідній площі загиблих насаджень згідно з даними бухгалтерського обліку Страхувальника, але не вище ринкової вартості аналогічних насаджень, що склалась у відповідному районі (регіоні).
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку (зазначених у п. 2.2.3 і прийнятих на страхування відповідно до п. 5.1.3 цих Додаткових умов) розмір збитку внаслідок ризиків, зазначених у договорі страхування, розраховується, як вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного урожаю:
- Вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного урожаю визначається шляхом множення різниці між середньою врожайністю у центнерах з 1 га та фактичною врожайністю у центнерах з 1 га, отриманою у поточному році, на фактичну площу посіву/посадки та на ціну за 1 ц урожаю.
- Фактична врожайність, що отримана у поточному році, для розрахунку розміру збитку визначається після оприбуткування урожаю, але не може бути нижчою ніж 80% біологічної врожайності застрахованої культури у поточному році, яка визначається Сторонами (при необхідності із залученням незалежного фахівця) перед збиранням урожаю.

- Розмір середньої врожайності з 1 га обумовлюється договором страхування згідно з п. 5.1.3.1 цих Додаткових умов.
- У разі неотримання урожаю через повну загибель застрахованих сільськогосподарських культур, за умови досягнення Сторонами згоди про недоцільність подальшого вирощування культури та її пересівання та/або підсівання (в тому числі іншими культурами), розмір збитку розраховується в межах страхової суми.
- У разі неотримання урожаю через повну загибель застрахованих сільськогосподарських культур з наступним їх пересівом та/або підсівом (в тому числі іншими культурами), розмір збитку розраховується у межах страхової суми, за вирахуванням вартості фактично одержаного від пересіву (підсіву) урожаю, яка обчислюється за цінами, що склались у відповідному районі (регіоні) в поточному році.
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку (відповідно до п. 2.2.3 цих Додаткових умов, і прийнятих на страхування відповідно до Індексу погоди) розмір збитку, розраховується як вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного врожаю, що обумовлене відхиленням фактичного Індексу погоди (окремих гідрометеорологічних показників) від нормального Індексу погоди у відповідному районі (регіоні), що відбулося протягом строку дії договору страхування.
- Вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного урожаю розраховується у межах страхової суми, відповідно до Таблиці розрахунку страхових виплат, що є додатком до Договору страхування;
- Таблиця розрахунку страхових виплат узгоджується Сторонами під час укладання договору страхування в залежності від відхилення фактичного індексу погоди, від нормального для відповідних сільськогосподарських культур/багаторічних насаджень плодоносного віку та району (регіону).
 - Якщо інше не передбачено договором страхування, при страхуванні майбутнього (очікуваного) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень плодоносного віку (відповідно до п. 2.2.3 цих Додаткових умов, і прийнятих на страхування відповідно до Індексу врожайності) розраховується, як вартість не отриманого або недоотриманого очікуваного урожаю, що обумовлена відхиленням рівня застрахованої врожайності (Індекс врожайності) від рівня отриманої середньої врожайності в відповідному районі.
 - При страхуванні майбутнього урожаю договором страхування може бути передбачено, що сума страхового відшкодування може бути зменшена в розмірі до 50% через порушення агротехнічних вимог щодо вирощування застрахованого майна.
 - Якщо страхова сума становить певну частку вартості (відсоток) застрахованого майна, страхове відшкодування виплачується у такій же частці від визначених за

страховим випадком збитків, якщо інше не передбачено договором страхування.

- У разі, якщо виявиться, що площа посівів/посадок застрахованого майна становить певну частку фактичної площі кожної окремої сільськогосподарської культури або окремого виду багаторічних насаджень, розмір збитку визначається у такій же частці від понесених Страхувальником збитків, якщо інше не передбачено договором страхування.
- У разі, якщо Страхувальник заявив на страхування сільськогосподарські культури/багаторічні насадження не на всіх засіяних/висаджених площах, то фактична врожайність обчислюється як біологічна та/або середня по цьому господарству, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Якщо збитки Страхувальника спричинені страховими та іншими ризиками, що підтверджені актом огляду застрахованого майна та висновками компетентних установ, експертизою, то до розрахунку розміру збитку приймаються збитки, що є наслідком страхових ризиків, передбачених договором страхування.
- Розмір страхового відшкодування не може перевищувати розміру збитку, якого зазнав Страхувальник, якщо інше не передбачено договором страхування.
- Розмір страхового відшкодування здійснюється у межах страхової суми (граничної суми виплати), з урахуванням умов щодо виплати страхового відшкодування, визначеного цими Додатковими умовами, за вирахуванням:
 - франшизи;
 - суми, отриманої як відшкодування від особи, винної у заподіянні збитків чи від третьої особи;
 - розміру збитків, відшкодованих Страхувальнику іншим страховиком за цим страховим випадком.
- Порядок визначення розміру страхового відшкодування при настанні страхового випадку зазначається в договорі страхування.
- Якщо застраховане майно застраховане у кількох страховиків, і загальна страхова сума перевищує вартість застрахованого майна, то страхове відшкодування, що виплачується всіма страховиками, не може перевищувати вартості застрахованого майна. При цьому кожний страховик здійснює виплату пропорційно розміру страхової суми за укладеним ним договором страхування.
- До Страховика, який здійснив страхове відшкодування, в межах фактичних витрат переходить право вимоги, яке Страхувальник або інша особа, що одержала страхове відшкодування, має до особи, відповідальної за заподіяний збиток.
- Загальний обсяг страхових відшкодувань за всіма страховими випадками, що сталися в період дії договору страхування, не може перевищувати страхової суми, встановленої договором страхування.
- У разі виникнення суперечок між сторонами про причини настання страхового випадку і розміру збитку кожна зі сторін має право зажадати проведення

експертизи. Експертиза проводиться за рахунок сторони, що зажадала її проведення.

- **СТРОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ВИПЛАТУ АБО ВІДМОВУ У ВИПЛАТІ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ**

- Страховик приймає рішення про виплату або відмову у виплаті страхового відшкодування впродовж 30 (тридцять) робочих днів від дня одержання Страховиком всіх необхідних документів, що підтверджують факт настання, причини, обставини та наслідки страхового випадку.
- Виплата страхового відшкодування здійснюється на підставі заяви Страхувальника (Вигодонабувача) на страхову виплату та складеного Страховиком страхового акта, із визначенням розміру страхового відшкодування; у строк до 15 (п'ятнадцять) робочих днів після прийняття рішення про виплату страхового відшкодування Страховик здійснює виплату страхового відшкодування.
- Рішення про відмову у виплаті страхового відшкодування Страховик направляє Страхувальнику у письмовій формі з обґрунтуванням причин упродовж 15 (п'ятнадцяти) робочих днів від дня його прийняття.
- Якщо до сплати чергового страхового платежу (при сплаті страхового платежу частинами) Страхувальник заявив про настання страхового випадку, Страховик здійснює страхове відшкодування з урахуванням умов, зазначених у п. 6.7 цих Додаткових умов.

- **ПРИЧИНИ ВІДМОВИ У ВИПЛАТІ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ**

- Підставою для відмови Страховика у виплаті страхового відшкодування є:
 - Навмисні дії Страхувальника (членів його родини, його представника або осіб, які знаходяться з ними у трудових відносинах) або особи, на користь якої укладено договір страхування, спрямовані на настання страхового випадку. Зазначена норма не поширюється на дії, пов'язані з виконанням їх громадянського чи службового обов'язку, в стані необхідної оборони (без перевищення її меж) або захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації. Кваліфікація дій Страхувальника та вищезазначених осіб встановлюється відповідно до законодавства України.
 - Вчинення Страхувальником, членами його родини, його представником або особами, які знаходяться з ними у трудових відносинах, або іншою особою, на користь якої укладено договір страхування, умисного злочину, що призвів до страхового випадку.
 - Подання Страхувальником свідомо неправдивих відомостей про предмет договору страхування або про факт настання страхового випадку.

- Отримання Страхувальником відшкодування збитків у повному обсязі від особи, винної в їх заподіянні.
 - Несвоєчасне повідомлення Страхувальником про настання страхового випадку без поважних на те причин або створення Страховикові перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків.
 - інші випадки, передбачені законом.
- Умовами договору страхування можуть бути передбачені інші підстави для відмови у виплаті страхового відшкодування, що не суперечать закону.
 - Страхувальник може у судовому порядку оскаржити відмову Страховика у виплаті страхового відшкодування.

УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

- Дія договору страхування припиняється і договір страхування втрачає чинність за згодою сторін, а також у разі:
 - закінчення строку дії договору страхування;
 - виконання Страховиком зобов'язань перед Страхувальником у повному обсязі;
 - несплати Страхувальником страхового платежу або його частини у встановлені договором страхування строки. При цьому договір страхування вважається достроково припиненим у випадку, якщо перший (або черговий) страховий платіж не був сплачений за письмовою вимогою Страховика впродовж 10 (десять) робочих днів від дня пред'явлення такої вимоги Страхувальнику, якщо інше не передбачене умовами договору страхування;
 - ліквідації Страхувальника – юридичної особи або смерті Страхувальника – фізичної особи чи втрати ним дієздатності, за винятком випадків, передбачених законодавством України;
 - ліквідації Страховика у порядку, встановленому законодавством України;
 - ухвалення судового рішення про визнання договору страхування недійсним;
 - в інших випадках, передбачених законодавством України.
- Дію договору страхування може бути достроково припинено на вимогу Страхувальника або Страховика, якщо це передбачено умовами договору страхування. Про намір достроково припинити дію договору страхування будь-яка сторона зобов'язана належним чином повідомити іншу не пізніше ніж за 30 днів до дати передбачуваного припинення дії договору страхування, якщо інше не передбачено договором страхування:
 - У разі дострокового припинення дії договору страхування на вимогу

Страховальника, Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії договору страхування, за вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим договором страхування. Якщо вимога Страховальника обумовлена порушенням Страховиком умов договору страхування, то останній повертає Страховальнику сплачені ним страхові платежі повністю.

- У разі дострокового припинення договору страхування на вимогу Страховика, Страховальнику повертаються повністю сплачені ним страхові платежі. Якщо вимога Страховика обумовлена невиконанням Страховальником умов договору страхування, то Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії договору страхування, за вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим договором страхування.

ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Спори, пов'язані з договором страхування, вирішуються у порядку, передбаченому законодавством України.

ОСОБЛИВІ УМОВИ

Права та обов'язки Страховика та Страховальника, підстави для відмови у виплаті страхового відшкодування, зазначені у цих Додаткових умовах, але які не передбачені Законом України «Про страхування», з метою їх поширення на сторони договору страхування, повинні бути передбачені договором страхування.